

Particularitățile aplicării TVA la operațiunile de leasing efectuate începând de la 1 ianuarie 2004

Prin **Legea nr. 501-XV din 11 noiembrie 2003** (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 239-242 din 05.12.2003), care a intrat în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 2004, referitor la operațiunile de leasing în titlul III al **Codului fiscal** au fost introduse prevederi, conținutul cărora diferă mult de cele stabilite anterior în legislația fiscală.

Dacă până la intrarea în vigoare a **Legii nr. 501-XV** leasingul era considerat drept *serviciu*, în prezent leasingul este calificat ca *livrare de marfă* și ca *livrare de serviciu*, în funcție de tipul acestuia.

Astfel, în cazul când agentul economic încheie contracte de leasing financiar, în temeiul art.93 alin.(3) din **Codul fiscal**, vom avea *livrare de marfă*, iar în cazul încheierii contractelor de leasing operațional, conform art.93 alin.(4) din **Codul fiscal**, transmiterea mărfurilor se va considera *livrare de serviciu*.

În scopul definirii noțiunii de leasing, precum și a particularităților de aplicare a TVA la mărfurile transmise în leasing etc. urmează de condus de următoarele legi: **Codul civil** (capitolul X „Leasingul”), **Legea cu privire la leasing** nr.731-XIII din 15 februarie 1996, **Codul fiscal** (titlul III) și **S.N.C. 17 "Contabilitatea arendei (chiriei)"**.

În conformitate cu art.923 din **Codul civil**, în cazul încheierii contractului de leasing, o parte - creditorul financiar (locatar) - se obligă să dobândească în proprietate sau să producă bunul mobil specificat în contract și să-l dea în posesiune și folosință pentru o perioadă determinată în contract celeilalte părți (locatar), iar aceasta se obligă să plătească în rate o sumă de bani (redevență).

O noțiune similară a leasingului se cuprinde și în **Legea cu privire la leasing**, potrivit căreia leasingul este considerat ca activitate de întreprinzător, de investire a unor mijloace temporar disponibile sau împrumutate, ce se desfășoară pe bază de contract, conform căruia locatarul (creditorul finanțator) procură cu titlu de proprietate echipamentul indicat de locatar de la vânzătorul (furnizorul) stabilit de acesta și îl acordă contra plată locatarului în posesiune și folosință temporară în scopuri de întreprinzător.

Potrivit legii specificate, ca obiect al leasingului servesc mijloacele de transport, mașinile, complexele tehnologice și echipamentul care, potrivit clasificatorului în vigoare, se raportează la fondurile fixe, cu excepția celor interzise sau limitate pentru libera circulație pe piață în conformitate cu legislația.

Pentru a concretiza subiecții raporturilor de leasing, ne vom referi la art.5 din **Legea cu privire la leasing**, potrivit căruia:

- *locatar* poate fi persoană fizică sau juridică (instituție financiară, alt agent economic) care practică activitate de întreprinzător și procură cu titlu de proprietate echipament de la un anumit vânzător (furnizor) pentru a-l da în chirie;
- *vânzător* (furnizor) poate fi întreprinderea producătoare ori o altă persoană fizică sau juridică care practică activitate de întreprinzător și vinde locatarului în proprietate echipament pentru ca acesta să-l dea în posesiune sau folosință temporară unui terț;
- *locatar* poate fi persoană fizică sau juridică care practică activitate de întreprinzător și primește în posesiune și folosință temporară, în bază de contract de leasing, echipamentul comandat la alegerea sa de la vânzătorul indicat de el.

Pentru a sesiza specificul utilizării noțiunilor de leasing financiar și operațional, precum și deosebirile esențiale dintre ele, ar fi oportun de apelat la prevederile **S.N.C. 17** (domeniul de aplicare a căruia se extinde și asupra leasingului) în raport cu celelalte acte normative specificate mai sus.

În linii generale, conform prevederilor **Codului civil**, la sfârșitul contractului de leasing care se încheie cu deplina amortizare, dreptul de proprietate asupra bunului se transmite locatarului. Totodată, locatarul, în baza contractului de leasing, poate fi obligat sau îndreptățit ca la expirarea termenului acestuia, să cumpere sau să închirieze bunul, în cazul când acest contract nu încetează prin deplina amortizare a obiectului.

Art.13 din **Legea cu privire la leasing** de asemenea prevede că la expirarea contractului de leasing echipamentul:

- trece în proprietatea locatarului, dacă durata leasingului corespunde cu termenul de amortizare a echipamentului și chiria stabilită în contract a fost plătită integral;

- poate fi răscumpărat de locatar la prețul convenit de părți, dar nu mai mic de valoarea reziduală de inventară echipamentului/dacă durata leasingului a fost mai mică decât termenul de amortizare a echipamentului;
- rămâne în posesiunea și folosința temporară a locatarului, dacă contractul a fost prelungit de părți la ratele stabilite anterior sau în condiții de reducere a plăților până la expirarea termenului de amortizare a echipamentului;
- se restituie locatorului sau la indicația lui unei alte persoane în starea corespunzătoare clauzelor contractului și termenului de amortizare, dacă locatarul a refuzat să-și exercite drepturile specificate mai sus.

Astfel, pornind de la faptul în a cui proprietate rămâne și se contabilizează echipamentul transmis în baza contractului de leasing, leasingul, conform paragrafului 13 din **S.N.C. 17**, se clasifică în leasing financiar și operațional care, fiind un tip specific de arendă, se reflectă în rapoartele financiare în aceeași mod ca și operațiile obișnuite de arendă.

Din cele relatate mai sus rezultă următoarele definiții:

Tipurile leasingului	
Operațional	Financiar
<p>Leasingul, în condițiile căruia riscurile și avantajele aferente folosirii și deținerii activelor primite în leasing rămân pe seama locatorului. În cazul acestei forme de leasing locatorul transmite activele sale locatarului pe un termen anumit pentru satisfacerea necesităților temporare. La expirarea contractului de leasing activele se restituie locatorului. Pe durata termenului de leasing locatarului i se transmite numai dreptul de folosire a bunurilor transmise în leasing, iar drepturile și obligațiile de proprietar aparțin locatorului.</p>	<p>Leasingul, în condițiile căruia partea predominantă din riscurile și avantajele aferente folosirii și deținerii activelor luate în leasing trec de la locator la locatar, cu respectarea obligatorie a uneia din următoarele condiții generale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la expirarea contractului de leasing dreptul de proprietate asupra activelor trece la locatar; - la expirarea contractului de leasing locatarul are dreptul să procure activul; - termenul contractului constituie cel puțin 75% din durata de serviciu economic al activului luat în leasing, indiferent de faptul dacă dreptul de proprietate se transmite sau nu.

Deci, în cazul leasingului financiar modul de aplicare a TVA va fi următorul:

- *Vânzătorul*-subiect impozabil cu TVA, la transmiterea dreptului de proprietate asupra utilajului, livrat în baza contractului de vânzare-cumpărare, încheiat cu locatorul, aplică TVA de la valoarea totală a utilajului, eliberând factura fiscală și efectuând înregistrarea corespunzătoare în *Registrul de evidență a livrărilor*.
- *Locatorul* - subiect impozabil cu TVA, la rândul său, obținând în proprietate utilajul, trece în cont suma TVA înscrisă în factura fiscală a vânzătorului, făcând înregistrarea respectivă în *Registrul de evidenția procurărilor*.

La livrarea ulterioară a utilajului, în baza contractului de leasing financiar încheiat, locatorul calculează TVA, aplicând cota de 20% din valoarea impozabilă a livrării care, conform art.97 alin.(1) din **Codul fiscal**, constituie valoarea livrării achitate sau care urmează a fi achitată.

Suma care urmează a fi achitată de locatar locatorului este reprezentată sub formă de chirie. Conform art.10 alin.(2) din **Legea cu privire la leasing**, chiria se constituie din:

- suma care recuperează integral (sau aproximativ) valoarea echipamentului la momentul achiziționării lui;
- suma plătită locatorului pentru achitarea mijloacelor de credit la o rată a dobânzii fixe sau fluctuante, cu care acesta a achiziționat echipamentul;
- comisionul plătit locatorului;
- suma plătită pentru asigurarea echipamentului, cu condiția că asigurarea a fost făcută de către locator;
- alte cheltuieli efectuate de locator prevăzute de contractul de leasing.

De menționat că la transmiterea obiectului stipulat în contractul de leasing, la locator obligațiunea fiscală privind calcularea TVA apare indiferent de termenul de plată a chiriei fixat. În contract care, potrivit art.923 din **Codul civil**, trebuie să fie efectuată în rate.

Adică, întrucât transmiterea bunurilor în condițiile contractului de leasing financiar este considerată livrare de mărfuri, conform art.108 alin.(2) din **Codul fiscal**, obligațiunea fiscală va apărea la data predării (transmiterii) mărfurilor consumatorului, cu excepția cazurilor când factura fiscală este primită până la momentul efectuării livrării (art.108 alin.(5) din **Codul fiscal**).

Exemplul 1. Agentul economic "A" (locator), la comanda agentului economic "B" (locatar), pe data de 20 ianuarie 2004 a procurat utilaj de la agentul economic "C" (vânzător) și la 22 ianuarie 2004 l-a transmis conform contractului de leasing financiar agentului economic "B". În baza contractului de vânzare-cumpărare valoarea utilajului realizat (fără TVA) constituie 120 000 lei (TVA - 24 000 lei). Conform contractului de leasing, suma totală a cinei (fără TVA), care urmează a fi achitată în rate pe parcursul a 5 ani, este de 160 000 lei.

Modalitatea de aplicare a TVA va fi următoarea.

La procurarea utilajului de la agentul economic "C", agentul "A", conform art.102 din **Codul fiscal**, va trece în cont suma TVA de 24 000 lei care va fi reflectată concomitent în *Registrul de evidență a procurărilor*.

La momentul transmiterii utilajului în leasing agentului economic "B", adică la 22 ianuarie 2004, agentul "A" calculează TVA totală aferentă chiriei în mărime de 32 000 lei. Pentru suma respectivă agentul "A" eliberează factura fiscală, făcând concomitent înscrieri în *Registrul de evidență a livrărilor*.

La rândul său, agentul "B", la data primirii facturii fiscale, trece în cont suma TVA reflectată și efectuează înregistrările respective în *Registrul de evidență a procurărilor*.

De menționat că în cazul transmiterii în leasing financiar a unor mijloace fixe scutite de TVA în baza art.103 din **Codul fiscal** (fie autoturisme scutite de TVA conform art. 103 alin.(1) pct.26), fie utilaje și agregate prevăzute în anexa la titlul III scutite de TVA conform art. 103 alin.(1) pct.29) din **Codul fiscal**) modul de impozitare cu TVA a operațiunilor va fi următorul:

- *Vânzătorul*-subiect impozabil cu TVA, la transmiterea dreptului de proprietate asupra utilajului scutit de TVA, în baza contractului de vânzare-cumpărare, încheiat cu locatorul, va elibera factura de expediție, fără aplicarea TVA, efectuând înregistrarea corespunzătoare în *Registrul de evidență a livrărilor*.
- *Locatorul*-subiect impozabil cu TVA, la livrarea ulterioară a utilajului, în baza contractului de leasing financiar încheiat, de asemenea nu va calcula TVA de la valoarea livrării achitate sau care urmează a fi achitată, dat fiind faptul că transmiterea utilajului în leasing financiar este considerată livrare-de marfă, iar marfa este scutită de TVA.

Remarcă. Până la 1 ianuarie 2004 pentru, cazul expus mai sus, la transmiterea ulterioară a utilajului în leasing, aceasta era considerată livrare de serviciu, valoarea căreia urma să fie impozitată cu TVA pe principii generale, aplicându-se cota de 20% (vezi articolul "**Modul de impozitare cu TVA a operațiunilor de leasing**" publicat în revista "Contabilitate și audit", 2000, nr.10).

Exemplul 2. La 23 octombrie 2003 agentul economic "A" a importat un agregat pentru care a achitat la vamă TVA în mărime de 150 000 lei, trecând-o în cont și înregistrând-o în *Registrul de evidență a procurărilor*. La 16 ianuarie 2004, în baza contractului de leasing financiar încheiat cu agentul economic "B" - rezident al Republicii Moldova, agentul economic "A" a transmis în folosință agregatul care, în legătură cu modificările efectuate în anexa la titlul III al **Codului fiscal**, începând de la 1 ianuarie 2004 se scutește de TVA.

În acest caz, locatorul-agentul economic "A" va transmite agregatul în leasing fără aplicarea TVA, eliberând factura de expediție. Însă suma TVA care a fost achitată la import și trecută în cont, în legătură cu schimbarea regimului fiscal, conform art.102 alin.(2) din **Codul fiscal**, urmează a fi trecută la cheltuieli în perioada în care agregatul s-a transmis în leasing.

În cazul transmiterii bunurilor în condițiile contractului de leasing operațional, atât termenul apariției obligației fiscale la locator, cât și modul de trecere în cont a TVA la locatar se determină similar livrării de servicii, conform art.93 pct.4); art.102 și art.108 alin.(4), (5) din **Codul fiscal**.

Ion Sturzu
Consilier de stat de gradul I

Diana Sidorencu
Consilier de stat de gradul III